

**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
BÖLÜMÜ**

mm

**Prof. Dr. Mine MENGİ Adına
TÜRKOLOJİ SEMPOZYUMU (20-22 Ekim 2011)
BİLDİRİLERİ**

ADANA-2012

DIVANU LÛGATİ'T-TÛRK'TEN TÛRKİYE TÛRKÇESİ AĞIZLARINA DEVE İLE İLGİLİ SÖZ VARLIĞI ÜZERİNE

Yard. Doç. Dr. Yeter TORUN
Çukurova Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Ytrtorun74@gmail.com

ÖZET: İnsan yaşamında bitki ve hayvanların önemli bir yeri vardır kuşkusuz. Her toplumun dilinde, yaşam biçimlerine, yaşadıkları coğrafyaya bağlı olarak bitki ve hayvanlarla ilgili sözler yer alır. Türkçenin söz varlığı içinde de bitki ve hayvan adları ve bunlarla ilgili sözler önemli bir yer tutar. Türklerin yaşam biçimlerine bağlı olarak Türkçenin söz varlığı içinde bitki adlarına göre, hayvan adlarının sayıca daha çok olduğu ifade edilir. Nitekim Türkçenin söz varlığı içinde ilk yazılı kaynaklardan itibaren başta *at* olmak üzere birçok hayvan adını ve bunlarla ilgili sözleri tespit etmek mümkündür. Türkçedeki hayvan adlarından biri de *deve*'dir. Bu çalışmada yalnızca deve ve deveyle ilgili söz varlığı üzerinde durduk. Türk dilinin söz varlığı ile ilgili çalışmalarda da Türkçenin ilk ansiklopedik sözlüğü olma niteliğini taşıyan ve Türk dili için paha biçilemez bir eser değerinde olan Divanü Lûgati't-Türk, araştırmacılar için temel başvuru kaynaklarından birini oluşturur. Bu doğrultuda biz de çalışmamızda Divanü Lûgati't-Türk'te yer alan deve ile ilgili söz varlığını görmeyi ve söz varlığından hareketle o dönem Türk toplumunun yaşamında bu hayvanın yerini belirlemeyi; Divanü Lugati't-Türk'teki veriler ışığında Türkiye Türkçesi ağızlarında bu hayvanla ilgili söz varlığının genel bir değerlendirmesini yapmayı amaçladık

Anahtar Kelimeler: Divanu Lugati't-Türk, Derleme Sözlüğü, deve, söz varlığı, Türkiye Türkçesi Ağızları

ABSTRACT: Plants and animals have an important place in life. In each society's language, there are many vocabularies which are about plants and animals depend on life style and habitat. Plant, animal names and words which are related to those names, have a place in vocabulary in Turkish. Depending on Turks' life style, animal names out number plant names by in vocabulary in Turkish. Hence it is possible to determine animal names and words related to theses names as of the first written sources. Since the first written source in vocabulary in Turkish, it is possible to determine plenty of animal names and words related to those names, horse particularly. One of the animal names in Turkish is camel. In this study, only camel and vocabulary which are related to camel have been emphasized. In studies which are about vocabulary in Turkish, the first encyclopaedic dictionary and the most valuable piece of work, Divanu Lugati't-Turk is one of the basic source for researchers. Accordingly, we have purposed to see vocabulary which are related to camel in Divanu Lugati't-Turk and to place animal in Turkish society in vocabulary and to evaluate vocabulary in dialects in Turkish about this animal in the light of Divanu Lugati't-Turk.

Key Words: Divanu Lügati't-Türk, Derleme Sözlüğü, camel, vocabulary, dialects of Turkey Turkish

Söz varlığının içine, bir dildeki bütün sözler ve bu sözlerle oluşturulan her türlü anlatım kalıpları girer. Temel söz varlığının belirlenmesinde insan odak olarak alındığında, organ adları, fiiller, akrabalık adları, sayılar ve insanın oluşturduğu maddi ve manevi kültürün içine giren çeşitli kavramlar akla gelir. Maddi kültür çerçevesinde bilim dilinde *flora* ve *fauna* kavramları içinde insan yaşamında etkin olan bitki ve hayvan türleri ele alınmıştır. *Flora* insanın çevresinde yer alan, onun yaşamıyla ilgili bitkileri; *fauna* ise aynı çevrede bulunan ve insanların, bir bölümünden yararlandıkları, özellikle tarım ve hayvancılıkta insanlara yarar sağlayan hayvanları gösteren terimdir. İnsan yaşamında maddi ve manevi kültür değerlerine göre şekillenen söz varlığı, bir toplumun yaşam biçimine, yaşadığı coğrafyanın şartlarına göre farklılık gösterebilir. Örneğin bir deniz ülkesi ile bir çöl ülkesinin söz varlığı yaşam biçimlerinin gereği olarak farklılık gösterecektir (Aksan, 2004: 7; 9; 26).

Toplumların yaşam biçimleri, o toplumun söz varlığını belirleyen en önemli etken olarak kendini gösterir. Temelde göçebe bir yaşam biçiminden gelen Türk toplumunun söz varlığı da buna göre şekillenmiştir. Göçebe yaşam biçiminin gereklerine göre Türkçenin söz varlığı içinde hayvan ve bitki adları önemli bir yer tutar (Aksan, 2004: 85). Türkçenin ilk ansiklopedik sözlüğü durumundaki Divanu Lûgati't-Türk'te de hayvanlarla ilgili söz varlığı önemli bir yere sahiptir. Divanu Lûgati't-Türk'te hayvan adlarıyla ilgili olarak yapılan bir çalışmada 650 civarında hayvan ve hayvanla ilgili kavramı gösteren sözün geçtiği ifade edilmektedir (İlhan-Şenel, 2008: 265).

Türklerin yaşam biçimlerine ilişkin olarak ilkin *at* sözcüğü akla gelir. *At* dışında, göçebe yaşam biçiminin bir gereği özellikle yük hayvanı olarak Türkçenin söz varlığı içinde ilk akla gelen hayvanlardan biri de *devedir*. Bu bildiride Türkçenin ilk ansiklopedik sözlüğü olma niteliği taşıyan ve Türk dili için paha biçilemez bir eser değerinde olan Divanu Lûgati't-Türk'teki *deve* ile ilgili söz varlığını tespit ederek, o dönem Türk toplumunun yaşamında bu hayvanın yerini görmek ve bu sözlerin Türkiye Türkçesi ağızlarına yansımalarını belirlemek istedik.

Divanu Lûgati't-Türk'te *deve* sözünün farklı fonetik biçimleriyle karşılaşılmaktadır. Kaşgarlı, eserinde Oğuzlar ve onlara yakın olanların bu sözü *devey*, Türklerin ise *tewey* biçiminde söylediklerini belirtmektedir (DLT I, 31). Divanu Lûgati't-Türk'te *tewey* ve *devey* biçimleri yanında sözün *deve*, *teve*, *tevey*, *tewi* gibi fonetik biçimlerine de rastlanmaktadır (DLT-Dizin,165, 608, 609).

Divanu Lûgati't-Türk'teki *deve* ile ilgili söz varlığını isimler, fiiller, atasözleri ve ikilemeler / yansımalar biçiminde dört başlık altında değerlendirdik.

1. İsimler

atan: *İğdiş edilmiş deve* (DLT I, 75). Bu söz, *atanlıç* biçimiyle de DLT'te geçmektedir. "*atanlıç er: iğdiş edilmiş devesi olan kimse*" (DLT I, 148).

bogra: *Deve aygırı* (DLT I, 420). Her hayvanın erkeği için *bogra* / *bugra* sözü kullanılabileceği ifade edilmekle birlikte bu sözün daha çok erkek deve için kullanıldığı

belirtilmektedir (Abik, 2009: 11). Bugün bu söz *Buğra* biçiminde özel ad olarak kullanımını sürdürmektedir.

botuk / botu: *Boduk, deve yavrusu* (DLT III, 218). Cinsiyet kavramı açısından bakıldığında Kaşgarlı, bu sözde herhangi bir cinsiyet ifadesine yer vermemiştir. DS'te bu sözün *boduk, bocuk, bodan, bodanak, bode, bodi, bodik, bodu, boduç, boduh, bortlak, bot, bota, botlak, botuk, bödü, bödük* biçimleri yer almaktadır. Bu söze DS'te genel olarak *hayvan yavrusu (ayı, manda gibi)* anlamı verilmekle birlikte çoğunlukla *deve yavrusu* anlamıyla kullanıldığı görülmektedir (DS2, 721; DS9, 3474). Ayrıca DS'te bu sözden türemiş *botlamak / bodlamak, boduklamak, bordlamak, bortlamak, börtlemek* biçimlerinde yer alan fiil de (manda, deve) *doğurmak* anlamıyla kullanılmaktadır (DS 2, 718; DS9, 3474).

bulguna: *İlgün ağacına benzer, gevrek, kırmızı bir ağaçtır; develer yer; "malguna" dahi denir* (DLT I, 492). Doğrudan deveyle ilgili bir söz olmamakla birlikte develerin yediği bir bitki olduğu anlaşılmaktadır.

butlu: *Yavaşa, devenin burnuna geçirilen burunsalık* (DLT I, 430).

çalma: *Kerme, kemre. Koyun ağıllarında veya deve ahırlarında toplanıp kesilerek kışın yakmak için kurutulmuş kesek* (DLT I, 433). Bu söz de doğrudan deveyle ilgili değildir, ancak buradan diğer bazı hayvanlar gibi devenin de gübresinden yakacak olarak yararlanıldığı anlaşılmaktadır.

ñan / ñen: *Dişi deve* (DLT I, 120). DS'de bu söze veya fonetik olarak farklılaşmış biçimine rastlayamadık.

kars: *Deve tüyünden veya koyun tüyünden yapılan elbise* (DLT I, 248). Bu söz doğrudan deveyle ilgili olmamakla beraber, tekstil sektöründe deve tüyünden de yararlanıldığını göstermektedir.

kekre: *Develerin yediği acı bir ot* (DLT I, 422; DLT IV- Dizin, 295). Ölçünlü dilde daha çok buruk ve ekşi tatlar için kullanılan bu söze DS'te verilen anlamlardan biri de *yaprakları acı olan bileşikgillerden bir çeşit yaban otu*'dur (DS 8, 2724).

kirkın: *Boğranın, devenin kızgın zamanıdır* (DLT I, 443). Bu söz DS'te *girgin* biçiminde yer almaktadır (DS 6, 2083).

kom: *Deve havudu. Bu, devenin çulu alınarak içerisine saman doldurulur, devenin hörgücü kadar yükseltilir, sonra devenin üzerine konur; buna "tewey komu" denir* (DLT III, 136). DS'de bu anlamıyla *kom* sözü yer almamıştır.

küben: *Deve havudunun altına konulan çul, gölüğe gerekli olan çul ve çula benzer şeyler. Oğuzca* (DLT I, 404). DS'te *köpen* biçimiyle geçen sözcüğe verilen ilk anlam *deve çulu* şeklindedir (DS 8, 2960). DS dışında Mersin Ağzı Sözlüğü'nde sözcüğün *köpenne-*, *köpen çek-* biçimleri de yer almaktadır (Tor, 2004: 265). Ayrıca yerel bir kullanım olan "*Köşeği olmadan köpenini kayırma*" atasözünde de *köpen* sözcüğünün kullanıldığı görülmektedir (Torun, 2004: 187).

mayak: *Deve gübresi. En ziyade burada kullanılır* (DLT III, 167).

sarnıç: *Deve derisinden yapılan su tulumu; ağaçtan oyulmuş kap* (DLT I, 454). Bu söz devenin derisinden de su taşıma aracı yapıldığını göstermektedir.

teğirmek: *Deve üzerine iki taraflı atılarak içerisine binilen sepetle sepete benzer nesne. Oğuzlar buna üğürmek derler* (DLT I, 506). Bu söz DLT'te belirtilen anlamıyla DS'te yer almamıştır.

titir: *Dişi deve* (DLT I, 361). DS'te bu anlamıyla *titir* sözüne veya fonetik olarak farklılaşmış biçimine rastlayamadık.

torum: *Torum, deve yavrusu. Dişisine "tişi torum" denir* (DLT I, 396). Bu sözün türemiş biçimi *torumluğ* şekli de yer almaktadır. "*torumluğ er*: torumu olan adam, iki yaşındaki deve yavrusuna sahip olan adam" (DLT I, 498). DS'te *dorum*, *darum*, *doğrum*, *doğurum*, *dörüm*, *doruncuk*, *dorun* biçimleriyle yer alan söz, *deve yavrusu*, *havut geçirilme çağına yaklaşmış deve yavrusu* anlamıyla yer almaktadır (DS 4, 12). *Dorum* sözü yerel bir kullanım olan "*Dombuldayan ben oldum, dorum sahibi sen oldun*" söyleminde de yer almaktadır (Torun, 2004: 187).

yogdu: *Devenin çenesi altındaki uzun tüyler* (DLT III, 30). Sözcüğün *yogru*, *yogruy*, *cugdu* biçimleri de yer almaktadır (DLT IV -Dizin, 796).

2. Fiiller

atanlan-: *İğdiş deve sahibi olmak* (DLT IV-Dizin, 48). "*er atanlandı* : Adam dişi deve sahibi oldu" (DLT I, 295).

bakır-: *Bağırma eylemi de deve için kullanılan fiillerden biridir. "tewey bakırdı: Deve bağırdı"* (DLT III, 186).

bogralan-: *Pohurlanmak, pohurlaşmak* (DLT IV- Dizin, 100). "*tewey bogralandı: Deve pohurlandı, pohurlaştı*" (DLT III, 200, 201).

bozla-: *Ses vermek, bağırma; bozlamak* (DLT IV- Dizin, 106). Bu fiilin *bozlat*- şeklinde ettirgen gövdeden oluşmuş biçimi de vardır (DLT IV- Dizin, 106). "*titir bozladı: Dişi deve bozladı, bağırdı*". Bu fiilin başka hayvanlar için de kullanıldığı belirtilmektedir (DLT III, 291). DS'te *bozla-*, *bozula-* biçimiyle yer alan fiile verilen anlamlardan biri de *deve acı acı bağırma* şeklindedir (DS 2, 752).

çökür- : *Çökmek, ihtirmek.* (DLT IV- Dizin, 158) "*ol tewey çökürdi: O, deveyi çökürdü, ihirdi*". Bir adama diz çöktürülse yine böyle denir (DLT II, 84). Bu fiilin *çöktür-* biçimi de vardır: "*ol anıñ tewesin çöktürdi: O, onun devesini çökertti, çöktürdü*" (DLT II, 181). DS'te *çöker-* biçiminde yer alan fiile verilen anlamlardan biri *deveyi çöktürmek* biçimindedir (DS 3, 1281).

ıñran-: *İnlemek* (DLT IV- Dizin, 217) "*ıñran ıñrandı: Dişi deve inledi*" (DLT I, 289).

kewşe-: *Geviş getirmek* (DLT IV- Dizin, 308). *Kewşe-* fiilinin *kewşen-*, *kewşeş-*, *kewşe* biçimleri de bulunmaktadır. "*tewi ot kewşedi: Deve ot ile geviş getirdi*" (DLT III, 287)

tabanla-: -Deve- *tepmek* (DLT-Dizin, 559). “*tevey tabanladı* : Deveye ayağıyle vurdu” (DLT III, 342).

tapraş- / taprı- : *Sıçraşmak; sıçramak, hoplamak –yalnız deve için* (DLT-Dizin, 575). “*tewey kamuş tapraşdı*: Develer bütün sıçraştı”. Bu, yalnız deve hakkında söylenir. (DLT II, 217). “*tewi taprıdı*: Deve sıçradı, hopladı”. Bu söz deveden başkası için söylenmez. (DLT III, 277).

tepret-: *Tepretmek, teprendirmek; kimuldatmak; saldırmak; –yalnız develer için- sıçratmak.* (DLT-Dizin, 602). “*er teweysin tepretti*: Adam devesini sıçrattı”. Deveyi başkası sıçratırsa yine böyle denir. Bu, deveden başkası için söylenmez (DLT II, 229-230).

térgeş-: *Arka arkaya gelerek derleşmek* (DLT-Dizin, 604). “*tewey térgeşdi*: Develer katarlaştı”. Birbiri ardınca katarlaşarak derleşen her nesne için de böyle denir. Başkası da böyledir (DLT II, 206).

yağırilan-: *Yağırılanmak; yağırı çoğalmak; yağırdan kaçınmak* (DLT IV –Dizin, 642). “*tewey yağırlandı*: Deve yağırlandı, devenin yağırı çoğaldı”. Başkası da böyledir. Yağırdan kaçınırsa yine böyle denir (DLT III, 113-114).

yüdü-: *Yüklemek* (DLT IV –Dizin, 820). “*ol teweğe yük yüdüdü*: O, deveye yük yükledi” (DLT III, 67).

yükle-: *Yüklemek* (DLT IV –Dizin, 822). “*ol teweğe yük yükledi*: O, deveye yük yükledi” (DLT III, 309).

3. Atasözleri

Atan yüki aş bolsa açka az körünür: İğdiş edilmiş devenin yükü yemek olsa aç kimseye az görünür. (İğdiş edilmiş devenin yükü yemek olsa aç kimseye –çok açtığı için- az görünür) (DLT I, 75).

İkki bogra iğüşür otra kökegün yançılır: İki boğa çarpışır, arada gök sinek incinir. Bu sav, iki Beyin çarpışmasında, arada, zayıfların ezilmesi üzerine söylenir (DLT I, 187-188).

İnan nırasa botu bozlar: Dişi deve inleyince boduk deve ses verir. Bu sav, hısımların birbirine olan yakınlıklarını anlatır (DLT I, 120).

Tewey bedük erse mayakı bedük ermes: Deve büyük ise de pisliği büyük olmaz. Bu sav, kendinde büyüklük gören kimse için söylenir. “Büyüklük, senin yanında kölesi bulunduğu adama yaraşır” demektir (DLT III, 167-168).

Tewey münüp koy ara yaşmas: Deveye binip koyun arasında gizlenilmez (deveye binen kendini koyunlar arasında saklayamaz). Bu sav, her tarafa yayıldıktan sonra gizlenmek istenen iş için kullanılır (DLT III, 60).

Yılan kendü egrisin bilmes tewi boynın egri tér: Yılan kendi eğrisini bilmez, deve boynuna eğri der. Bu sav, kendinde olan bir şeyle başkasını kınayan kimse için söylenir (DLT I, 127).

Tewi yük kötürse kamıç yeme kötürür: Deve yük götürse kaşığı da beraber götürür. Bu, arabın sözü gibidir (DLT II, 75).

Tewi silkinse eşekke yük çıkar: Deve silkinse eşeğe yük çıkar. Bu sav, büyük bir şeyi almakla ve ufak şeyi bırakmakla emrolunan kişi için söylenir (DLT II, 246).

4. İkilemeler/ Yansımalar:

çök çök: Deveyi ıhtırmak için kullanılır bir söz (DLT-İndeks, 158).

çur çur: Diğer hayvanların da sağılırken sütün çıkardığı ses için kullanılan bir yansıma söz olmakla birlikte, deve sağılırken de çıkan ses için bu ikilemenin kullanıldığı belirtilir (DLT I, 485; DLT- İndeks, 161).

Sonuç ve Değerlendirme

1. Burada ele aldığımız isimlerden bir kısmı yaş ve cinsiyetlerine göre develere verilen isimlerdir, bunlar: *atan*, *bogra*, *botuk / botu*, *ıvan / iyen*, *titir*, *torum*'dur. DLT'teki deveyle ilgili isimleri cinsiyet kavramı açısından değerlendirdiğimizde bazı isimlerin erkeklik, bazı isimlerin ise dişilik bildirdiği görülürken bazı isimlerde ise cinsiyet ayrımı olmadığı, genel tür adı olduğu görülmektedir. *Deve*, *botuk / botu* ve *torum* sözleri cinsiyet ayrımı bildirmezken, *ıvan / iyen* ve *titir* sözleri dişi deve için, *bogra* ise erkek deve için kullanılan kelimelerdir. *Atan* sözündeki cinsiyet kavramı ise erkek devenin iğdiş edilmesinden dolayı erkek olarak ifade edilebilir. Burada tespit ettiğimiz isimlerden bir kısmı devenin donatılmasıyla ilgili isimlerdir. Bunlar: *butlu*, *kom*, *küben*, *teğirmek / üğürmek* isimleridir. *Kirkin*, *yogdu / cugdu* isimleri de doğrudan deveyle ilgili isimlerdir. *Bulguna* ve *kekre* isimleri ise develerin yediği bitkileri ifade eden; *çalma*, *kars* ve *sarnıç* ise deveden elde edilen ürünlerle ilgili isimlerdir.

2. İncelediğimiz fiilleri ise kullanım alanlarına göre sınıflandırdık. Buna göre:

Yalnızca deve için kullanılan fiiller: *bogralan-*, *tapraş-/ taprı-*, *tepret-* (sıçrat-anlamıyla),

Develer ve diğer hayvanlar için de ortak kullanım alanına sahip fiiller: *bağır-*, *bozla-*, *ıvan-*, *kewşe-*, *tergeş-*, *yağırlan-*,

İnsanla ilgili fiiller (sahiplik bildiren): *atanlan-*

İnsanın özne olarak yaptığı / yaptırdığı ve devenin nesne olarak yapılan eyleme maruz kaldığı fiiller: *yükle-*, *yüdür-*, *tepret-*, *tabanla-*, *çökür-*

3. Genel olarak organ adları, hayvan adları atasözlerinde kullanılan model sözlerin başında yer alır. DLT'te yer alan 8 atasözünde model söz olarak deve ve deveyle ilgili sözlerin kullanıldığı görülmektedir.

4. *Çök çök* ve *çur çur* ikilemeleri dışında çok fazla öbek yapı ya rastlayamadık.

DLT'teki deveyle ilgili söz varlığını genel olarak değerlendirdiğimizde, dönemin toplumsal yaşamında devenin taşımacılık işlevi yanında, sütünden, derisinden, tüyünden, tezeğinden yararlanılan bir hayvan olduğu anlaşılmaktadır.

DLT'teki deveye ilgili söz varlığının TT ağızlarına yansımalarına gelince, DLT'teki deveye ilgili isimlerin bir kısmı Türkiye Türkçesi ağızlarında benzer veya farklı fonetik biçimleriyle yer almaktadır. Bu isimlerden *botuk / botu*, *kirkin*, *küben* ve *torum* sözlerinin Türkiye Türkçesi ağızlarında benzer veya farklı fonetik biçimlerde yer aldığı görülmektedir.

DLT'te tespit ettiğimiz doğrudan ya da dolaylı olarak deveye ilgili olan fiillerin bir kısmı günümüz söz varlığı içinde yer almayan fiillerdir: *atanlan-*, *bogralan-* gibi. Kimi fiiller ise aynı zamanda standart Türkiye Türkçesinde de kullanılan fiillerdir: *bağır-*, *çöker- / çöktür-*, *gevşe / gevşen-*, *yükle-* gibi. Kimi fiillerin ise kullanım alanı yalnızca ağızlarla sınırlıdır: *bozla- / bozula-* gibi.

Standart Türkiye Türkçesinin söz varlığına da deveye ilgili sözler açısından kısaca değinmek gerekirse, içinde *deve* sözü bulunan atasözleri, deyimler, yer adlarıyla sıkça karşılaşılacaktır.

Yer adlarından özellikle köy adlarında *deve* sözcüğünün sıkça geçtiği görülmektedir. Köy adı dışında ilçe adı olarak yalnızca Kayseri'ye bağlı *Develi* ilçesi bulunmaktadır. İçinde *deve* sözünün yer aldığı 43 köy adı tespit ettik. Bunların da çoğunlukla belirtisiz isim tamlaması yapısı içinde yer aldığı görülmektedir. Bu köy adlarından bazıları şunlardır: *Deveboynu*, *Devebüük*, *Deveci*, *Devecik*, *Devecikargin*, *Devecikonağı*, *Devecipınarı*, *Deveciuşağı*, *Deveçatağı*, *Deveçayırı*, *Devedağı*, *Devederesi*, *Devedurağı*, *Devehöyük*, *Devekayası*, *Devekorusu*, *Develi*, *Develik*, *Develiören*, *Devepınarı*, *Devetaşı...* (<http://www.yerelnet.org.tr>).

Günümüz yaşam koşullarında artık geleneksel anlamda bir göçebe yaşam biçimi yoktur, dolayısıyla bu hayvanların göçebe yaşamdaki yük taşıma işlevi ortadan kalkmıştır. Günümüzde bazı yörelerde deve güreşlerinin yapıldığı veya turistik amaçlarla bu hayvandan yararlanıldığı görülmektedir.

Sonuçta deveye ilgili söz varlığının akışı Divanü Lûgati't-Türk'ten günümüz Türkçesine kadar izlendiğinde, yaşam biçiminin değişmiş olmasına rağmen Türkçenin söz varlığının, Türk toplumunun yaşam biçiminin izlerini barındırmaya devam ettiği görülecektir..

KAYNAKÇA

- Abik, A. D. (2009), "Kutadgu Bilig'de Hayvan Adları", *Journal of Turkish Studies Türklük Bilgisi Araştırmaları*, Volume 33 / 1, Publishhed at the Department of Near Eastern Languages and Civilizations, Harvard University.
- Aksan, D. (2004), *Türkçenin Söz varlığı*, Engin Yayınevi, Ankara.
- Aksoy, Ö. A. (1993), *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü I, II*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- Atalay, B. (1999), *Divanü Lûgat-it-Türk I, II, III, IV*, Türk Dil Kurumu Yayınları: 524, Ankara.
- (1993), *Derleme Sözlüğü 1-12*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Sayı: 211, Ankara.

- İlhan, N.-Şenel, M. (2008), "Divanu Lûgati't-Türk'e Göre Av, Avcılık ve Hayvancılıkla İlgili kelimeler ve Kavram Alanları", *Turkish Studies* Volume 3/1 Winter 2008.
- Tor, G. (2004), *Mersin Ağzı Sözlüğü*, Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 38, İstanbul.
- Torun, Y. (2004), "Dokuztekne Köyü'nden Derlenen Atasözleri ve Deyimler Üzerine bir İnceleme", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C: 13, S: 1, Adana.

İnternet Kaynağı: <http://www.yerelnet-org.tr>